

Előfizetési feltételek:
 Egész évre 6 frt. — kr.
 Félévre 3 " — "
 Negyedévre 1 " 50 "
 Egyes szám 10 kr.

HALADÁS

Hirdetések díja:
 4 hasábos petsor 5 kr.
 Nyiltérben . 20 kr.
 Bélyegdíj egyes hirdetésekénél . 30 kr.

Társadalmi, tanulmányi, közgazdasági és ismeretterjesztő közlöny.

Szerkesztőségi iroda:
 Főter 5. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Megjelen:
 Szerdán és Szombaton.

Kéziratok:
 Vissza nem adatnak.

Kiadóhivatal:
 VOLCZ B. könyvnyomdája. Mindennemű pénzért hirdetések és reklámok ide intézendők.

Előfizetési felhívás.

Lapunkat időközben méltva meg, e miatt az előfizetési idő is csonkán maradt, miután a félév november hó 14-én az 52-ik számmal lejár. — Az előfizetés rendezetelére véget tehát a csonkán maradt egy és fél havi időtartamra kiegészítésül új előfizetést nyitunk: **November 15-dikétől Deczember végéig . . . . . 75 kr.**

Egy negyedév hozzácsatolásával . . . . . 2 fr. 25 kr.

Fél év hozzácsatolásával 3 fr. 75 kr.

Előfizetések eszközzésére legcélszerűbb a postautalványokat használni.

A „Haladás“ kiadóhivatala.

Még egyszer a bagatell ügyekről.

Minél mélyebben gondolkozik az ember a „bagatell — törvény“-ről annál több és több aggodalma merül fel az iránt, hogy az e törvényben leírt elméleti elvek, a gyakorlatban hajótörést fognak szenvedni.

Ha csak oly ügyek kerülnek a községi és béke bírák elbirálása alá, melyek talán egy a legközvetlenebb közel multban kötött, szövevény nélküli egyezés, szerződésből keletkezett követelés kényeszerű teljesítésének eszközzését kívánják — hagyján. Vannak oly egyszerű ügyek melyek igazságosságáról a természetes ész, annak részletei megismerésével azonnal meggyőződést nyerhet, határozott meggyőződés érlelődik meg e felett benne, és helyes igazságos ítéletet tud hozni, minden különös jurisprudentia nélkül.

De nem így azon peres kérdésekben melyek a fekvő birtokra vonatkoznak.

Vegyük fel például a sommás vissza helyezési keresetet, melyre nézve, a kérdéses ingatlan bizonyos terjedelméig a „bagatell törvény“ a béke — községi rbt. bírákat szintén illetékesnek állítja meg. Ez oly szövevényes kérdés melynek megoldása a bizonyítékok leghalmozottabb alkalmazását igényli. Csalodik az a ki az utolsó birtoklás kérdését oly könnyen megállithatónak véli. Az emberi fufang, mint sok esetben látjuk, ezt mesterségesen, kiokoskodva is képes előállítani. A bírónak mély belátása kell hogy legyen, hogy a színt a valóságtól, a családságot az igazságtól meg tudja különböztetni.

Mennyivel complicáltabb ennél azonban egy mezsgye kiigazítási kereset, mely a tulajdonjog kérdésébe vág, melynek elbirálásához még is csak birni kell jogi tudománnyal.

Ily minősítésű béke — és köz-

ségi bírói kart összeállítani azonban képesek, alig ha leszünk.

Ott van a bérleti viszonyból eredő differentiak elenyésztetése.

Hová kell a jogi viszonyok felett világosabban látó ész, mint e kérdéseknél, melyeknél a hány eset, annyi körülmény áll elő, melyekre nem lehet mindannyiszor a törvény szavait rá kaptázn.

E pár példából meggyőződhetünk, hogy azokkal szemben, kik e törvény alapján bírói tisztet vannak hivatva teljesíteni, mennyi követelésekkel lépünk fel.

Pedig, hogy még csak egy példát említsünk: Egy kereskedőnek tiszta követeléses ügyét vegyük fel; az eladott árucikk árát nem bírja felhajtani, a törvény segédkeztét veszi igénybe, bizonyítékul felhasználja részben kereskedelmi könyvét. — Valjon honnan tudja a bíró hogy e könyvet bizonyítékul elfogadhatja e vagy nem. A kereskedelmi törvény nyújt neki tájékoztatást — de ezt ismerni kell.

Ime minden lépten nyomon rá bukkanunk hogy a béke és községi bírónak nagyon sokat kell tudni.

Olyan egyénekről kell tehát gondoskodni, kik mindezt tudják is.

— **Belgrádból** jelentik nov. 24-ről a „Fr“-nak: Mehemed Ali fenyegető mozdulataival szemben, a minthogy a Timoknál cserkeszcsapatok gyülekeznek, elrendeltetett, miszerint a katonai intézkedéseket sietessék. Itt naponkint várják az ellenségeskedés megkezdését. A lakosság azt hiszi, hogy szerb részről a határok átlépése és a hadüzenet egyszerűre fog bekövetkezni. A szerb nép hangulata azonban legkevésbé sem harcias; nem adnak hitelt a kormány által terjesztett ama híreknek, hogy Törökország Szerbiát fenyegeti.

— **Konstantinápolyi hírek** szerint Abdul Hamid szultán kijelenté, hogy semmiféle körülmények közt nem fogja kérni valamely semleges hatalmasság közvetítését. Ha belátja, hogy a háborút nem folytathatja tovább, akkor a béke tárgyában közvetlenül a csárhoz fog fordulni.

Jellemrajzok török testvéreinkről.

Ha a férfit tette valamely érzés kelti, ha a lelkesültség buzdítja őt, a legszébb feljegyzésre méltó képek keletkeznek működéséről. Ha a harczost a hazafiaság a honszeretetet lelkesíti hőssé lesz az. De bérencznek nints jelleme, a parancsra teljesített harcz nem egyéb öldöklésnél.

Egyes mozzanatok, melyeket a szemlélő, török testvéreink magatartásánál észlel, világos vetnek azon szellemre, mely őket a most dúló háború iránt uralja, világot vet jellemekre, s hazájok iránti érzelmekre.

A „M. H.“ összegyűjtött néhány ily jellemző epizódot, elősoroljuk őket, az ítéletet olvasóinkra bizzuk.

A konstantinápolyi népkörök hangulatát kiválóan jellemzi a következő, valóban szép adat. Stambulban a szeraszeri téren egy görög fűszerkereskedő boltot tart, mely mögött kis szobácska van külön kijárás nélkül, hol kiválóbb vásárlóit fogadni szokta. E kereskedő leginkább török kiskereskedőkkel és szatócsokkal áll összeköttetésben, nagyobbára a konichi kerületből.

Néhány nap előtt egész váratlanul tizenegy konichi kiskereskedő látogatta meg, köztük kettő már idős, a többi kilenc azonban erőteljes, legjobb életkorban lévő férfi volt. Arra kérték titok teljes arczifejzéssel, engedné meg, hogy a bolt mögötti kised helyiségbe vonulhassanak vissza, hogy ott ügyüket háborítlanul megvitathassák.

A kereskedő készséggel engedett e kérelemnek, s látogatóinak török szokás szerint számolyokat s fekete kávékat adtván, magokra hagyta őket.

Jó ideig maradtak azok együtt, mi alatt a kereskedő nem hallott egyebet, mint a halk mormogást, melyet a tizenegy tanácskozó férfi hangja okozott.

Végre hallja, hogy nevének szólítják. Ő siet a hátsó szobába és kérdi, mi lenne óhajításuk. Ezek egy számolyra mutatnak, melyen jó halmoz pénz feküdt. „Számolád meg mennyi ez; mi összeraktuk ezt“, mondá az egyik idős férfi. Megszámlálván a pénzt, a kereskedő 13,000 piasztart olvasott össze.

„Halljad hát“ — uondá az öreg müzülman — „az összeg mindnyájunk közös tulajdona, ez vagyunk, te fogsz nekünk érte portékátadni, mi ketten, öregek — s itt összebe vegyült szakálu társáramutatott — kereskedni fogunk velök s keresményünket mindannyiak családjával fogjuk megosztani, a kilenc fiatal férfi pedig a háboruba fognak menni a haza ellensége, a muszka ellen. Ezt így csináltuk ki most egymás közt.“

A többiek erre kifejezést adtak belegyezésüknek. A görög kereskedő azonban figyelmeztette a fiatalokat, hogy a háboruba mégsem indulhatnak minden pénz nélkül. De ezek azt válaszolák, hogy erre is gondoltak már „Nézd — mondák a görögnek — gazdag felsőruhánkat, e sálókat, e kendőket, ezekre nincs többé szükségünk, hozass egy ruhakereskedőt, hogy adhassuk el azokat.“

S így is tették. A kereskedő körülbelül 400 piasztart adott a fölösleges cziczomáért és alig távozott, már is futott a kilenc félig öltözött férfi a szeraszeri téren át a hadügyminiszteriumba, hogy életüket a hazának védelmére följánlják, hol is azonnal egyenruhát kaptak. Mindegyiknek volt azonkívül némi pénze — dohányra, a többit Allah kegyelmére bízták.

A hazaszeretében gazdag és szegény, nagy és alacsony állású emberek egyaránt vetekedtek. Midőn a muszkatörök háború kiütött, s a fényes kapu (így nevezik a török kormányt) hazafias felhívást intézett a török nemzethez, hogy fegyverfogható férfai siessenek a haza védelmére: maga az akkori nagyvezér is

elküldte fiát, a nép zöme pedig oly lelkesülést mutatott, hogy még aznap 14,000 férfi jelentkezett a hadsorozó bizottság előtt. Másnap pedig a kötelesség érzete a haza iránt 18,700 egyént vonzott a zászlók alá.

Egy kised 700—800 lakossal bíró falu Konstantinápoly közelében 300 honvédet küldött Stambulba. — A török előkelő férfiak pedig vagy egy maguk, ha módjukban állt, vagy négyen-ötven egymással szövetkezve állítottak ki egy-egy ezredet az utolsó gombig teljesen felszerelve. Ily módon 16 teljes ezred állítottat a haza védelmére. — Midőn pedig a hadügyminiszterium utján hire ment, hogy az ágyuk s társzerek elé nincs elég ló: maga Stambul és vidéke 9500 lovat bocsátott önkénynt a hadügyiség rendelkezésére, pedig önkénynt. (Vége köv.)

— **A török sebesültek** javára lapunk szerkesztőségéhez bejött

1) mult számaink szerint 941 f. 84 kr.

2) e szám „ 35 f. — kr.

összesen: 976 f. 84 kr.

Az ezental bejövő nagylelkű adományokról e rovat alatt rendszer kimutatást fogunk vezetni.

A csatateréről.

A „D. N.“ határozottan állítja, hogy Kars eleste után a hadügyminiszter a szultánnak ajánlotta, hogy bontsa ki a próféta zászlaját, Abdul-Hamid azonban kijelentette, hogy Erzerum eleste előtt azt nem teszi és akkor is inkább hadserege élére lép.

A „Standard“ jelentése szerint török basibozukok egy a szerb határon fekvő helységet megtámadtak. Szerbia erélyes óvást emelt ez ellen és a hadüzenet minden órában várható. — A „Times“ jelenti, hogy Sulejman pasa kémiszemléi csak előjátéknak tekintettek egy nagyon kiterjedt hadműveletre.

Essad bej bécsi nagykövet közvetítésért tapogatozott, de tagadó választ nyert. A kellő pillanat sem érkezett még meg, másodsor pedig jobb, ha a porta Muszkaországba fordul.

Photiades, atheni török követ jelenti, hogy Görögország Muszkaországgal szövetséget kötött. Konduriotis azt állítja, hogy nincs tudomása a dologról, de a porta meg van győződve Photiades jelentésének hitelességéről.

Hír szerint Ozman pasa Rahova irányában kitörést kísérelt meg. Táviratok a Sipkából és Rasgradból jelentik Stambulban nagy elégtelenség uralkodik. A kormány Kars bevételét még ma közölte, mint bizonyost. Mukthár pasa a hirt a deve-bojuni főparancsnoktól vette. — Az alakulóban levő 150000 főnyi hadsereg egy része az ország védelmére marad, másik része a harczterre küldetik. A polgári gárda mely keresztények és mohamedánokból áll, Konstantinápolyt és Drinápolyt fogja védelmezni.

A „Havas“ jelenti: Egy hivatalos jelentés szerint keresztények is felvételnek a polgár gárdába. Alakulóba van egy 180,000-nyi tartalék sereg

Sz.-Pétervára, nov. 25-ről hivatalo-

jelentik 23 ról Pogotból: Tegnap reggel 10 órakor két török tábor lovassággal megtámadta Teteremt, délután 4 óráig teljes visszavonulásra lettek kényszerítve, nagyvesztéseket szenvedtek, részünkről a veszteség egysebesült és két halott.

Hivatalosan jelentik 24-ről Bogotból: Két napi harc után csapataink elfoglalták a jól megerősített hadállásokat Prarcz falnál Orhanie és Europol között. A csapat Rauch tábornok a muszka ezár tüzerezredéből döntötte el. Az ellenség a legnagyobb rendetlenségben vonult vissza. A homályos köd megakadályozta a csapatok üldözését. A muszkák vesztesége még nem ismeretes, de nem nagy.

Hétfőn igen sikeres kémszemléket eszközöltek Szulemán hadai. Jobbról elsőnek indult el Ibrahim pasa Krasvától; vezérlete alatt négy gyalog zászlóalj, két dandár lovasság és négy ágyú volt. Urána rögtön 5 gyalog zászlóalj, két üteg tüzérrel s egy lovas ezredel vonult ki Ozman bej vezérlete alatt Jóvan Csifikkől s legyőzötte érkező Gul-Csescmába. Elénk harc után a muszkák elhagyták erődeiket s elhúzódtak.

A második kémszemléni, melyet a ruscsuki és kadikói hadosztályok eszközöltek Gormonastir és Brela közt, az ellenség elűzetett. A törökök Pigos felé folytatják útjukat. Elénk harc után elfoglalták a falu magaslatait s szorongoztatva vetették ki a muszkákat a második védvonalból.

A muszkák vesztesége mintegy 1500 ember. Az egész vonalon előrsi ütközetek folynak.

Első fillér-estély.

Torda Nov. 25.

A „Korona“-ba már este 7 órakor gyűlekezik a publikum, holott az estély kezdete csak fél nyolc órakor van.

Okultunk a mult hibáin, hogy a fillér-estélyre később menni nem lehet, mert visszatérhetünk.

Félnyolc órakor a „Korona“ nagy terme díszes női közönséggel, a három mellék szoba pedig férfikkal zsúfolásig megtelt.

A mi egyszer népszerű s nagy igényekkel összekapcsolva nincs, annak van támogatója s a maga rendjén van így.

Alig tudtam egy kis zugat kapni a teremben, a honnan neki adjam magam a műelvezetnek. De még is akadtam egy szegletre. Elővettem a mű-sorozatát és roppant érbeközléssel vártam az estély kezdődését.

Imo látjuk is az estély rendező bizottság elnökét, mint mozog az emelvényen, mint rakogatja félre az asztalokat, székeket, gyertyákat, vivőn ő a legnehezebb, legháladátlanabb szerepet, a mely tapokban nem részesül.

S miután minden el volt intézve kezdődött a program. Rendező fogunk tartani, nehogy jogokat sérítsünk s kellemetlenséget szerezzünk iró tollunknak.

A tordai „Dalkör“ nyitotta meg a műsort Engeszer Máttyás „Szerettelek“ című dalművével, mely oly szép, ha szépen exequálják. Dalkörünk szépen, művészi érzéssel énekelte el a dalt. Nem azért dicsérjük a Dalkört, mert jelenleg mint műkedvelőt, megdicsérni muszáj, hanem azért, mert látjuk karnagyában a lelkes ügybuzgalmat, tagjaiban a kitartó szorgalmat a tökéletesedés felé; és az az egylet, melynek minden tagja a napi munka fáradsáimától annyira igénybe van véve valóban a szorgalom és kitartás által sokra vitte ügyét.

Jó vezér, jó hadsereg csak jó eredményeket mutathat fel a munkás szorgalmat, ha Torda városa hölgy koszorúja volnék, azzal jutalmaznám meg, hogy a vezérnek, az egylet karnagyának, tisz-

teletes Fűzi Sándor urnak, egy szép üzeny pálezzát nyújtának át elismerésem jelölül.

És ezzel siessünk tovább ne várakoztassuk a többi műkedvelőket.

A felolvasás után Kováts Tekla kisasszony ült a zongorához és Sydney Smith egyik remek ábrándját („A tévedt nő“-ből) — játszta el. — Kováts Tekla kisasszony a gyönyörű ábrándot érzéssel, szabatosan és sok könnyűséggel játszta el s azon meggyőződést ültette át a közönségre, hogy egy gyakorlott zongora játékkossal van dolga. Egyébiránt úgy tudjuk, hogy a kisasszony nem most lépett fel először a nyilvánosság előtt, mert már Brassóban elismeréssel játszott. Igen szép dolog hogy már így fiatalon kívánja előmozdítani a közügyet közreműködésével.

És most mutassuk be Fűzy Sándor tiszteletes urat, mint szavalót.

A „Hadoklót“ szavaita el, művészi felfogással. A mely jó karnagy ép oly jó szavaló s különös ebben csak az hogy mindenütt ott van, a hol közügyért lelkedni kell, mint karnagy, mint szavaló. Azért élünk társadalomban, hogy egymásnak élvezetét szerezzünk, hogy minden ember értékesítse önmagát — hasson a közjóra minden befolyásával. Felvonulni a legnagyobb tudományt annyit, mint nem ismerni az emberi élet czeját, a társadalom és abban az ember feladatát. Mit ér minden tudomány es ügyesség, ha semmiben sem nyilvánul s az emberiség és társadalom annak semmi hozsánát nem veszti.

Következett egy ének duett. („Oh bár csak e szív szerelmét“ — Mendelssohntól.) Előadók: Helimann Lajosné és Bloss Mihályné kisasszonyok. Zongorán kísérte Helimann Lajos ur.

Kedves egy duett volt. Kellemes ágy hangok, minőt a dal sentimentális mussa épen megkövetelt. A közönség laptapával fejezte ki elismerését a közreműködőknek s mi azt az elismerést teljesen helyeseltük.

Következett volna a vonós-négyes: Dr. Harmath Béla, Dr. Némethy Gábor, Dicső Béla és Helimann Lajos uraktól, ha egy véletlen, a mire különben a játszók urak számíthattak, azt a négyest végképpen el nem hallgattatta volna. A hurok pattogni kezdettek a nagy melegben s hiában valót minden igyekezet helyre pótolni a dolgot. Különben az eljátszott 80 tactus is nyújtott annyi élvezet a közönségnek, hogy fájlalva bár, de lemondását könyvé tette a hátralék iránt.

És ezzel véget ért a program. Végzet, ha ügyvéd Bartha Gergelyné urnó és nővére Horváth Polixéna kisasszony jótékony érzete engedték volna.

A tiszteletre méltó hölgyek egy önkészítette igen munkás női diszasztalt becsátottak sorsolás alá a török sábesültek javára. 30 frt volt aláírva e czélra.

Az előadás végén a kisorolás megtörtént.

A szerencsés nyerő Dr. Damokos Antal tiszti elnök fia, Andor volt. Meg is érdemelte, mert súlyos betegségből ép akkor kelt fel, s azzal a korról oly dícsőségesen szembe szállt, hogy a nyerő ott is ő volt. E nagy küzdelem megerdemelte a szép ajándékot.

A másik szép tárgyat ugyancsak fennebb említett nagy leká ajándékozók becsátották kisorolás alá: volt pedig az egy szép diszkoszár; elnyerte pedig Velits Ödön ur. Hihetőleg ez lesz az az ajándék, melyet kapott a fillér-estélyek ügyes és szakavatott rendezéséért.

Ezt az ajándékot is a véletlen adta — de szép kéz által.

Ennek is vége lévén kezdődött a tánc. Nem tudom mikor volt vége s hogy folyt le, mert feleségem fölő fogott s haza vitt.

Arról meg vagyok győződve, hogy kedélyesen folyt le s későre lett vége.

A második fillér-estély két hét múlva lesz. Már mért nem minden héten, ha oly jó és oly olesó. Különben igaz, sok idő van tavaszig — lassan tehát a kereszttel. (—)

Egy pár szó iparos-társainkhoz.

Sajnosan tapasztaltuk, hogy iparos polgártársaink a közös összejövetelekben nem vesznek részt. Például a lefolyt fillér-estélyen egy pár tisztelt iparos polgártársat láthattunk csapán, s egyáltalában nélkülözzük az anyira becsült elemet minden ünnepélyen.

Miben rejlik ennek indoka?

Nem abban, hogy az anyagi szükség talán nem engedi azt, mert a pénz nem hiányzik; nem abban, hogy ne bírná a qualificatio azon fokát, mely képessé teszi az embert az ily dolgokat élvezni; nem a részvétlenség a közügyek iránt, mert iparosaink igen is buzgók minden szent ügy érdekében, hanem rejlik abban, hogy túl szerény s nem akar tola-kodó lenni nézete szerint, — mert talán ezen ünnepélyek zárkörűek s a kik meghíva nincsenek, azok nem is vehetnek részt azokban.

Ez téves felfogás.

Tordán nem lehet oly zártkörű ünnepély, melyben tisztelt iparos társaink részt ne vehetnének, mert a város tisztán demokratikus; az arisztokráciusság minden színezése nélkül.

Azán ezek az ünnepélyek nem zárt körűek következésképp iparosaink családjukat méltánytalanul fosztják meg azon élvezetéről, mely itt úgy is oly kevés s melyet csak is ezen összejövetelek nyújtanak.

Más városokban a polgárság mindenütt első az ily dolgokban s valóban jól esik látni a munkásságot üdülni látni, és látni azt, hogy az iparos a társadalomban is ember akar lenni és tért ohajt foglalni.

Mert az nem élet, hogy valaki dolgozzék s féljön otthon kincsein, bennünk szellem is van, becsüljük meg azt is és adjuk meg annak is a magáét.

Szeretnők látni derék iparosainkat e téren előhaladva részt venni minden társadalmi mozzanatában tordának, mert érdemes rá.

Allspáni jelenítés oct. hóról.

(Vége.)

Az aprotb hidak minden vonalokon jó karban találtak a méhesi nagy hid kivételével — melynek a közlekedési biztonsághoz képesti ki igazítása — a mérnök által a helyszínen adott utasítás szerint 14 napok alatti jelentős tétel mellett el rendeltetett. Octob. 31-én folytatott a számba vétel a Tóhát M.-Ludasi és Tóhát Órke Egerbegyi vonalon — mely vonalokoni törvény hatósági utak szintén jóknak találtak — itt a föld munkálatok meg tettek ugyan, de a kavicsolás szintén hiányzik — mi annyival feltűnőbnek találtak — mert ezen vonalhoz különösen a Ludas Szengyeli vonalhoz a kavics már nem annyira nagy távolságban létezik hogy azt teljesíteni ne lehetett volna — ha ezen járás több községei u. m. Keceze, Hadrév, Gereud, Sz.-Márton és Vajdaszeg öszves munka ereje a Felviucz Hadrévi utvonat helyreállítására felhasználtott és tetemes iga vonó erő lett meg váltva — mi okból a Ludas-Járás szolgabíró szintén utasítva lett a még hátralévő ut munka erőt pontosan felhasználni hogy e f. nov. hó bé végzetével a leszámlálás pontosan eszközöltessék.

Az aprotb hidak ezen vonalokon a Dátos Lekenzei vonalat is beszámítva jóknak találtak — azonban a nagyobbak u. m. a Tóhát dugáson és a Szengyeli tón lévők már rég óta vesznek — és részint újbóli kiépítést részint gyökeres javítást igényelnek, de minthogy a megyének most arra fordítható pénze nincs — és némi olesobb ki igazítással a tavaszig még biztosan használhatók — mindkét hidnak a mérnök által a helyszínen adott utasítás szerinti kiigazítása a Járás szolgabírónak 14 napok alatti jelentős bé terjesztése mellett — elrendeltetett.

Az Egerbegy Csáni vonalnak ugy föld munkája — mint kavicsolása nagy mértékben meg tettetett és jelenleg igen jó karban áll.

E hó 10-én és 11-én folytatott a mérnökkel bé jártam a Torda Szt.-Lászlói vonalat: ezen vonalnak a Tordai tanács felügyelete alatt álló része — az ugynevezett muntyai ut — igen rossz és elhagyott állapotba találtak — több évi erőlyes rendelkezések teljesítetlenül hagytak — minek folytán a tanács erőlyesen utasított ezen éppen a városra nézve is igen fontos vonalnak — haladéktalan meg készítésére — a Torda Csáni vonalon a Labyrinthusi oldalon történt csekély munkálaton kívül semmi ut munka nem tettetett — és így a város ut munka tartozása még igen nagy részben teljesítetlen.

A muntyától a esürülyei határ szelleg az utnak ugy a föld munkája mint kavicsolása jó moddál el készült, azontul az Ó-Rákosi fogadóig a föld munka meg van s a kavicsolás is foly — jelzett fogadótól a Szt.-Lászlói határszélig elvonuló rész — a Járás tanácsához tartozik — mely daczára annak hogy az idén kiosztva nem volt — a szolgabíró által munkába vétetett és föld munkája e hó végéig teljesen elkészül.

A Szt.-Lászlói határan tovább vonuló ut részlet — egész Ó-Fenesig — meg kavicsolva a legjobb állapotba találtak.

A Szt.-László Al-Jára Borévi vonal szintén kitűnő állapotba létezik — és az egész vonalon meg hordott teljes számu kavics halmak — a szolgabíró igyekezetéről és erőlyes el járásáról tesznek tanúságot.

A Borév a Tordai ut vonal a legjobban meg kavicsolva és tökéletes jó karban találtak.

Hátra van még a Borév Topánfalvi — és Felviucz Hadrévi vonal meg szemlézése és számba vétele — melyekről előre is jelenthetem — hogy a legjobb állapotban léteznek.

Az év végével fogván az öszves munka számadások mikénti felhasználásáról számba vételek meg történni — ki merítő jelentésem meg tételét akkorá tartom fenn — ezzel kapcsolatosan jelentem:

4-szer Hogy ut munka meg váltási pénz jött bé időnként a mai napig öszesen 2937 frt és pedig szolgabíró Almásitól 720 frt. Kovács Albertől 297 frt. Szabó Ferenczről 234 frt. Fosztó Gezáról 910 frt 68 kr. Csongvaitól 6 frt. Veres Dénestől 300 frt. Rátz Sámsonról 24 frt. és Moga Lászlótól 446 frt.

5-ször ugy a megyei közigazgatási — mint az árvali pénztár meg vizsgáltattva — szokott jó rendbe találtak.

6-szor Sajnávala kell jelenemem hogy szolgabíró Rátz Sámson egy e lene emelt bünyádi panasz és annak föytáni vizsgáló bírósági át irat következtében hivatalától fel függesztetett — és helyébe az ügy lejártáig — a méltóságos báró fő Ispán ur által — tek. Társaly Gábor ur helyettesített.

6-szor a mult octob. hóban érkezett a beadványi Jegyő-könyvre öszsesen 572 ügy darab.

Ezekből ki adatott:

Al-Ispánnak 16 drb. el látatott 16 drb. Főjegyzőnek 123 drb. ellátatott 114 drb. folyamatba van 9. Aljegyző Czig-

rnának 108 drb. ellátott 100 drb. fo-
lyamatba van 8. Aljegyző Redigernak
165 drb. ellátott 163 drb. folyamatba
van 2. Számíttatónak 117 drb. ellátott
101 drb. folyamatba van 16 Fő-orvos-
nak 18 drb. ellátott 16 drb. folyamatba
van 2. Mérnöknek 12 drb. ellátott 10
drb. folyamatba van 2. Tiszti ügyésznek
5 drb. ellátott 5 drb. Levéltárnoknak
8 drb. ellátott 8 drb.

Ki adatott:

Külföldre szóló utlevél 1 drb. Iga-
zoló-jegy 3 drb. Vadász-jegy 12 frtos 7
drb. Vadász-jegy 6 frtos 1 drb. Vadász-
jegy 2 frtos 6 drb. Lőpor utalvány 290.
Torda, 1877. November 14-én

Miksa Elek,
alispán.

Előlejárati felhívás

A „Hunyadi album“-ra.

Közel egy éve annak, hogy a saj-
tóban és a társadalomban üdvös, haza-
fias mozgalom indult meg, melynek cél-
ja: elő segíteni a Hunyadmegyében mint-
egy 15,000 főnyi előlajosodott magyar-
ságnak visszamagyarosítását. A figyelem
e tekintetben a dévai real iskolai se-
gélyező egyesület felé fordult, mely ott a
helyszínen fejtve ki áldásos működését,
nemzeti ügyünknek erdmenveiben ki-
számíthatatlan szolgálatot tehet: annál na-
gyobbat, annál sikerdusabbat, minél gaz-
dagabb segélyforrásokkal fog rendelke-
zhetni.

A szó, a segélykiáltás nem hang-
zott el a pusztában. A nevezett segély-
egyesület tőkője, dacára a rövid időnek,
dacára a nyomasztó anyagi viszonyok-
nak és dacára a keleti szomszédunkban
dülő háborúnak, mely csaknem kizáró-
lag foglalkoztatta a közfigyelmet, elte-
relve azt legsajátabb hazai ügyeinktől s
bajainktól kelet felé — főlzaporodott
több mint 6000 fira! Hogy ilyen kö-
rűlmények között ekkora összeg gyűl-
tetett be, világosan tanuskodik a mel-
lett, hogy a hazafias magyar társadalom
— nem is lehet ez másként — óhajta
elkeseredett véreink nemzeti megmen-
tését. Valóban ez elfajulás csak egy tör-
ténhetett, hogy bűnös egykedvűséggel
és közönyvel tekintettük nemzetiségünk
érdekeit. Példátlannul áll ez eddig oly
nemzetek életében, melyek államot ala-
pítottak s azt saját nevékről elnevezve
tartják fenn! És a hunyadmegyeihez ha-
sonló szomorú és szegyeletes tünetek,
habár nem oly mértékben — mert Hu-
nyadban valósággal tömeges az elnem-
zetietlenedés — észlelhetők az ország
majd minden vidékén, hol a lakosság
nagyobb mérvben vegyes. Ennek nem
lehet, nem szabad továbbra is így ma-
radni!

Hunyadmegyében közel harmadfél-
száz ezer oláh és száz lakos között a ma-
roknyi kis magyar intelligencián kívül
mintegy 15,000 főnyi, nemzetiségéből
kivetkőzött magyar nép lakik. Miután a
nevezett megye területén már van egy
testület: a dévai segélyegyesület, mely
indírcet a nemzeti megmentés elő-
mozdítását tűzi ki feladatául, ezt
kell támogatnunk minden módon, meg
kell szerezniük számára a mentési
eszközöket. — Ezt ezélezza a „Hunyadi
Album“, melynek tiszta jövedelme a
dévai segélyegyesületnek van szánva.
Az eddig begyűlt összeg a feladat
nagyságához mérve távolról sem elég,
ezért tisztelettel kérünk minden honfit
és honleányt támogassák e hazafias és
nemzeti érdele iróadalmi vállalatot.
(Vége köv.)

Megyei és Városi élet.

Torda város képviselő testületének
1877. Nov. 21-én tartott közgyűlése.

Torda város képviselő testülete No-
vember havi rendes közgyűlését 21-én
tartotta meg, a betegen fekvő polgármes-
tert helyettesítő tanácsos: Csongvai Do-
mokos elnöklété alatt; ki is helyettesi-

tését a közgyűléssel tudatván, a gyűlést
megnyitja, s a tárgysorozat pontonként
elintézés alá vétetik.

Legelőször tárgyalás alá vétetik a
hidvám, és a szeszes italok után szeden-
dő behozatali díj 1878. Január 1-től kezdő-
leg leendő haszonbérbeadásának ügye.
Mire nézve ki mondja a képviselő tes-
tület, hogy e jogokat nem adja ki ha-
szonbérbe, minthogy a tanács által, a
házi kezelés útján bevett összegekről, ez
év folyamán havonként betérjesszett
kimutatásokat egybeahasonlítva, az ezen
jogokért, megelőző években adott ha-
szonbéri jövelmekkel, arról győződött
meg, hogy a házi kezelés tetemesen na-
gyobb jövedelmet hajt, a képviselő tes-
tületnek pedig sehogy sem lehet ezélja
a vagyon kezelés módjának kevésbé
jövödelmező ágát gyakorlatba venni. Ezen
határozat fogantatásának céljából kövö-
tendő további szabályszerű eljárás telje-
sítése a tanácsra bízott, ugyszintén az
is, hogy erről a közigazgatási bizottság-
hoz, — honnan a behozatali díjnak
haszonbérlet útjánai kezelése ajánlatba
hozott — indokolt jelentést tegyen.

A tanács előterjesztést tesz a Lutsch
Sámuel eszerép és téglacsűrének megvá-
sárlására vonatkozólag, jelentvén hogy
a tárgyakat szakértőkkel megszemléltet-
te, kik, abban az esetben ha a képvise-
lő testület a vásár megejtését határozná
el, a vételért 3000 forintban vélik megál-
lapihatónak. Az ügy részletes megvita-
tása után elnök a vásár megejtésének
kérdését szavazás alá boesátván, általá-
nos szavazattal kimondatik, hogy a városi
közönség e vásárba nem ereszkedik,
mithogy annak elfogadható célját és in-
dokát nem látja.

Olvastatik Viski Györgyné kérése az
iránt hogy elmebeteggé leit férjének
szolgabírói fizetése folyóvá tétessék. Ké-
relmes nő orvosi bizonyítvánnyal igazol-
ván, hogy férje korállapota javuló félben
van, s hogy teljes felgyógyulásához re-
mény van, Viski Györgyvet úgy tekinti,
mint a ki betegsége által hivatalos te-
endője teljesítésében akadályozva van
ugyan, de hivatalától felfüggesztve nints;
ezért fizetését folyosítani határozza.

Szilágyi Pálné, Szent-mihályfalvi
birtokosnő, ki Tordán tartozkodik, azon
kérdésével, hogy az aranyosi hidvám fi-
zetés alól felmentessék — elutasítatik,
minthogy azt, hogy a város rendes lakó-
sai közé magát bekebelezette, idevaló
illetőségű, és így a hidvámmentességre
igényt tarthatna, semmivel sem igazolja,
— elutasítatik. Csonka József kérése a
kebeles polgárok sorába leendő felvéte-
léséért kiadatik vélemény adás végett a
jégügyi bizottságnak. Végül az ó-tordai
bejáró és künnháló tehénzsorda pászto-
rok bére, minden a csordákban lévő da-
rabb marha után — kérelmek folytán
10 krral megpotoltatik.

H i r e k.

— Az első fillérestély mult va-
sárnap a tordai kisdudóvódo javára le-
folyt. Élvezetes, józú estély, Lapunk
egy más rovatában erről részletesebben
emlékezünk meg; — ohajunk csak az,
hogy a fillérestély ne legyen az utolsó.
Tömött terem, szép közönség, jó zene
és művészi táncz, fesztelenség, mint ha-
talmastényező a jókedvre, a mi nem is
hiányzott. Ugy tudjuk, hogy a fillérek-
ből igen szép összeg gyűlt a jótékony
ezélra.

— E hó 24-dikére viradolog al-
ső-szentmihályfalvi Rom. kath. Árkosi
Lajosnének született 3 fia iker a me-
lyek megis kereszteltettek a következő
nevekre 1-ső Ákos, 2-ik Gyula, 3-ik
Bélla, és ezen iker fiak a leg épebbek és
erőtelyesek a szülei legszegényebb ál-
apotban vannak, eszismadria mesterséget
folytat az apa Szent-Mihályfalva 1877
november 27. Kováts Márton, rom. kath.
kántortanító.

— Panaszt vettünk egy utazó-

tól, hogy az újordai részben az ország
ut kétfelén a házak előtt sorjában több
mint 100 bór volt mult szombat ki-
aggatva, hogy hogy lövai megbokrosodva,
alig volt képes nagyobb veszedelentiől
megmenekedni. Interpellálja nevezett ur
a városi rendűrséget, hogy van-e erről
tudomása s ha van — szándékozik e
erélyesen intézkedni, hogy ezen politia-
ellenes tényt megszüntesse? Eddig az in-
terpellatio. Részünkről csak azt jegyez-
zük meg, hogy az udvaron azok a bű-
rök ép oly hatással voltak ki pányvá-
hatók, mint az utcán végig s legalább
veszedelmet másnak nem okoznának.

— Öngyilkosság. Aranyos-Lonán
történt, hogy a gazda elmenvén hazul-
ról, feleségét a legjobb kedélyben ott-
hon hagyta! Midőn a férj haza jött, a
nőt a gerendán felakasztva találta. A
rendőri nyomozat megindult az ügyben
s habár némelyek gonosz kezet láttak
ez ügyben már kiderítve, hogy a valósá-
gos öngyilkosság, még eddig ismeretlen
indokból.

— A nő-egyesület nagyraesült
elnöksége beküldötte szerkesztőségük-
hez a fillérestély alkalmával eszközölt
sorshuzás 30 frt. eredményét a török se-
besültek javára. E ezélra vettünk még át
ugyanazon estély alkalmából egy társas
asztalnál gyűlt 5 frtot. Mindkét összeget
a tegnapi rendeltetése helyére küldöttük.

Rosz előjelek. Mult héten egy
helybeli pölgárnak egy tehene hirtelen
elhullott, az előjáróság orvosilag meg-
vizsgáltatta a hullát és e vizsgálat he-
veny torok lobbot constatált, hétfőn azon-
ban egy tehén a csordában ujlag elhul-
lott. Nehogy e szorványos esetek vala-
mely regály előjelei lennének!?

— Gergely Ignác kanonok ó
Nsga holnap városunkba meg érkezik, és
eltölti a helybeli rom. catholikus egy-
házközönségét plébános hivatalát. Szintén
üdvözöztük körünkben.

— A torda városi fekvők cata-
steri becsüjének, s ezzerinti osztályozá-
sának felülvizsgálatára, illetőleg bejárá-
sára Safarik Ferencz m. k. mérnök ma
városunkba érkezett.

— Körösbányáról vesszük azon
tudósítást, hogy november 11-én a volt
cultusz-miniszterért a n.-szobeni téboly-
dában elhalt Papin Harianért, Jan-
ku L. ottani lelkész gyászmisét tartott,
melyen a helyi és vidéki román értelmi-
ség jelen volt. Lelkésitő beszedeke tar-
tottak, felállított ravatalánál. Egyik szó-
ló csak azt fájjalja, hogy P. I. ép ak-
kor halt el, midőn a romanizmus esz-
méjét megtestesítve láthatta volna. —
Várjuk azonban a háboru végét.

— A kolozsvári iparműtörténel-
mi társulat rendező bizottsága tudatja,
mindazokkal, kik a december 2-án Ko-
lozsvárt megnyitandó kiállításra a vi-
dékéről szándékoznak megjelenni, hogy a
m. keleti vasut különös díj kedvezménye
folytán f. év december hó 1-től ugyan-
azon hó végéig, a nő-egyesület által kiállí-
tott igazolvány mellett Kolozsvára menet
és jövet II kocsiosztályban III osztályu
egész jegy és III koesi osztályban II
osztályu féljegy váltása mellett utazhat-
nak. E végre azonban az illetőknek Bé-
kessy Károly kiállítás titkártól, igazol-
ványt kell kérniük, mit, ha egy 5 kros
postabélyeg mellékelnek, bémentett
levélben mindenkinek megküld.

— A műtörténelmi nő-egyesületi
kiállítás. Kolozsvárt ez év december
2-án fog megnyitni, s 20 kr. belépti-díj
mellett nézhető meg. A kolozsvári lapok
szerint a kiállítás eredménye messze túl
fogja haladnia a hozzáköött reményeket.
Az ország minden részeiből özönnel ér-
keznek az érdekesbbnél érdekesbb tár-
gyak, úgy hogy a ezélra vettnek sokkal
több helyiséget kell e ezélra igénybe
venni. A redout minden mellékterme
fel lesz használva. Felhívjuk olvasóink
figyelmét multunkat és előhaladásunkat
összehasonlí ó eme versenyre, e ki csak
teheti látogassa meg e tanulságos tár-
latot.

KÖZGAZDASÁG.

Adatok a csehországi gyümöl-
c-eszet ismertetéséhez.

(Vége.)

Közvetlen ezen épület megett, mely-
nek egyik oldala a kertész lakásául
szolgál, terülnek el a nevezett ur fais-
kolái több holdnyi táblakon, melyek jó
magas köfállal kerítve s valóságos gyü-
mölcsfa erdőket tartalmaznak. Az itt ta-
lálható gyümölcs esemetek száma temér-
dek, s az almás gyümölcsnek valamint a
szilvának ugyszólván minden ősmert fa-
ja képviselve van itten, s mint fajgyűj-
temény ezen telep valószínűleg párját
ritkítja. Igaz ugyan, hogy néhány év
előtt, talán 1873-ban Rodt urnak — sa-
ját kijelentése szerint mintegy 300,000.
drb. esemetje esett a rendkívül hideg
tél áldozatául, azonban fajgyűjteményé-
ben ez hezagot alig okozott, mivel Rodt
ur minden anyafáját ugyanazon fajbeli
20—24 drb esemetével vette körül, me-
lyek közül néhány többnyire épen ma-
radt s további nemesítésre használtatott
fel. — A jelenleg készletben lévő es-
emetek roppant száma, valamint az egyes
gyümölcsfásorok megjelölésére szolgáló
tömör faragott köoszlopok nyilvános je-
lei azon szorgalomnak és áldozatkész-
ségnek, melyet ezen telep agg tulajdo-
nosa évek hosszu során arra fordított,
fájdalom azonban az ültetvények jelen
állapota félreösmerhetlenül mutatja, hogy
ezen telep nem az többé a mi volt, s
hogy itt haladásról már szó nincs, sőt a
hanyatlásnak sajnos korszaka következett
be. A esemetek legnagyobb része elvé-
nült, s már már terebelyes fákat képez-
ne, ha sűrű állásuknál a terebelyes fej-
lődésre ter nyílnék, s ha a fák maguk
ilyen fejlődésre képesek volna. Redm
azonban többnyire azon benyomást tet-
ték, mintha nem ép, vagy nem elég
életképes alanyokra volna nemesít-
ve; vig, erőteljes példányok csak itt ott
fordulnak elő, s a gyümölcs, mely szá-
mos fán látható volt, szintén nem volt
egészséges kifejlődésű. Lehet, hogy ezen
benyomás a faiakoták tisztítlan állapota,
a fák között burjánzó fű s a teljes elhá-
gyatottság is okozták, melyben a kert
találtam, s állítani nem merem, hogy
ezen iskola rangjában, melynek át-
tanulmányozása talán heteket igényel-
ne, s melynek átbarangolására én alig
egy órát szentelhettem, — sok igen be-
ceses és hibátlan példány is ne léteznék;
— de az iskolai kezelés hanyatlását biz-
tosabban véltém következtetni azon kö-
rűlményből, hogy mint vezetőm mondá
— e roppant anyag gondozására csak
egyetlen kertész van alkalmazva, s to-
vábbá, hogy körszerinti utónövedék ugy-
szólván nem is létezik, s a mi e tekin-
tetben előttem felmutatott, távolról sínes
arányban a korábbi most már tulvénült
készlettel. — Igaztalanul becsmérel-
ni nem szeretnék, de őszintén szól-
va kiábrándulva távoztam ezen nevezet-
tes helyről, mely — mondom, mint faj-
gyűjtemény e nevet még most is méltán
megérdemli, de melyből én részem-
ről élő esemeteket most már nem hozat-
nék. — Rodt Kelemeu ur érdeméből ez
mit sem von le, — ő ki a nyit áldozott
annyt köitött s fúradott, s érdeklődni s ta-
nulmányozni magas kora dacára sem
szűnt meg, büszken tekinthet vissza e
részbeni üdvös tevékenységére, s az ál-
tala terjesztett számtalan fáj már is köz-
kézen forog s hazája közvagyonát ké-
pezi, s roppant gondnal s fáradsággal
vezetett hajtromai jegyzetei, levelezései
oly kincset képeznek, mely reményilhe-
tőleg sokig fenmaradand s a pomolo-
gius tudomány bő tárházául szolgáland
még akkor is, midőn saját ültetvényei
már rég lerovandótták az enyészet: adó-
ját. — Rodt Kelemen ur neve minden-
esetre a gyümölcsészet coriphaeusaié kö-
zött sokáig fényes helyet fog elfoglalni
hazája határain túl is, és méltán.

Berzeviczy Edmund.

Piaczi árjegyzék.

a tordai vásárra 1877. nov. 24. hozotti
tárgyaknak

1 hectoliter: t. buza 8 frt. 50 Tavasz
tisztabuza 7 frt. 50 — Élelybuza 6 frt.
50 kr. rozs 5 frt. 50 — Árpa 4 frt. — kr.
Zab 2 f. 50 kr. Törökbuza 5 frt. 20 kr.
méter mázsa széna körtelen 2 frt. 50
kr. Alomszalma 1 méter mázsa 30 kr.
Tüzifa köbméter 3 frt. 20 kr. Marhahus
1 kilogramm 35 kr. Disznóhus 1 kilo-
gramm 48 kr. Faró 1 kilogramm 56 kr.

Feladós szerkesztő és kiadó tulajd. Volz B.

H I R D E T É S E K.

A Victoria biztosító társaság sajnos összeomlása következtében az ezen társaságnál volt biztosítások is elesvén, minden órán közbejöhethető szerencsétlenség elhárítása szempontjából, kötelességemnek tartom figyelmeztetést tenni az iránt, hogy azoknak egy M Á S T Á R S A S Á G N Á L H A L A D É K T A L A N U L B I Z T O S I T Á S A S Z Ü K S É G E S.

Oly társaságnak, mely minden tekintetben, és pedig akár a rendelkezésére álló tőkék nagyszerűségét illetve, akár szervezete kiterjedtsége, pontos és szakszerű kezelése, a károk fizetése körüli kifogástalan eljárása folytán mindenképp felett bizalomra érdemes: egyedül és kizárólag az

I. MAGYAR ÁLTALÁNOS biztosító társaságot

esemvén, kötelességemnek tartom saját érdekében és és biztonsága szempontjából sürgősen figyelmeztetni, a n. é. közönséget hogy minden a VICTORIÁNÁL volt BIZTOSÍTÁSÁT kizárólag a nevezett társasághoz tegye át.

A Victoria esete szomorú bizonyítéka azon ténynek, hogy egyfelől másodrangú társaságok elegendő garantiát nem nyújtnak, másfelől a külföldi társaságokra támaszkodás szintén nem óv meg a meglepetésektől, miután ezek bármely nagy tőkékkel is rendelkeznek esetleg otthon, — itt nálunk csak a törvények értelmében letett csekély százezer forintig nyújtnak garantiát a milliókra menőleg elvált kockázatokkal szemben.

Middőn, mint a VICTORIA volt ügynöke, a biztosításait vesztett felekkel szemben reálmis háramlo morális felelősségnél fogva, ezen figyelmeztetésemet megtegném, egyszersmind tudatom hogy ezen okból vállaltam el az ügynökséget az

I. magyar általános biztosító társaságtól

és e szilárd hitelű intézet jutányos díjtételei mellett elfogadok biztosításra mindennemű épületeket, butorzatot felszerelvényeket, sat. sat.

telyes tisztelettel

Harmath József,

VOLCZ és TÁRSA cég alatt.

Díjt csak sikeres gyógyítás után fogad el. (15—62 102)

Figyelemremlő
idegbajok- és nehézkórában
szervenőknék

Legújabb felkeltett gyógy mód
szántalan halálatot
mutathat fel sikeres gyógyításról

Sylvius Boas

Specialista idegbajokban

Értekezhetni reggel 8 órától este 8 óráig

BERLIN SW.

Friedrichstrasse 22.

Levélbeli megkeresésre is.

Sylvius Boas urnak

Kérem megküldését Auxilium orientisinek

Söndernohe posta állomás Oberlachstelen,

Bajorban 1875 május 3-án

Specialista idegbajokban

Berlin Friedrichstrasse 22, I.

Dorsch, plébános

Söndernohe május 21-én 1875

Tekintetes ur!

Vonatkozva május 5-ről keletkezett boeses soraira, melyek mellett egy községi 10 éves beteg leányka részére Auxilium orientisnek megküldött bátorbodom a szülők felkérésére folytatni tudatni, hogy ők a gyermekeknek átváltást voltak észre.

A gyöngye testalkatú gyermek betegségeinek állapota különös természetű, több hetek előtt görcsösek, melyek naponta 7—8-szor ismétlődtek esdőlött meg, mikor is erősen fájdalmat érzett a gyomor körül annyira, hogy hirtelen ugrott fel olyankor az ágyban szerének használatát a jelenleg megváltozott s a görcsök csak 1—2-szer újulnak meg. A fájdalom még igen heves s minden tájában érz. Eredgya alig van és szélemi thetsége is korlátozott.

Néve Kremer Barbara.

Ezen rossz állapotánál a betegségeik kitérnőse volna, ha némi rendszabályokat költéne.

tisztelettel

Dorsch Odön plébános.

Söndernohe Junius 30-án 1875. A görcsök elmúltak s csak alig fordultak elő, ha közönséges étel teszük. Szeret s théját kedveli. Fájalmat most csak térdeiben érez, mert állami sem képes. Mindig szomjas és a vizet szereti. Szíve táján fájalmat érez. Betegsége óta 10 évvel erősebb gondolkodásnak látszik.

Dorsch.

Söndernohe szept. 26-án 1875. Örömmel értesíthetem, hogy patiensünk Kremer Barbara 24 nap óta a legjobb egészségnek öröme. A betegség tünetekét hirtelen már s a hónapok óta dühöz szerzett betegsége, ki jírni nem volt képes most aprólékosan táncol. Eredgya megújult és virító kinezésű. A szülők emélfogva általán haláljukat jelentik önnök sá. sat.

Dorsch Odön plébános.